

یادداشت

اقتصاد ایران و الزامات نوین سیاسی در شعار سال

محسن راجی اسدآبادی

مدرس دانشگاه و پژوهشگر اقتصاد بخش عمومی

آغاز سال ۱۴۰۵ در حالی رقم خورد که اقتصاد ایران در نقطه عطفی تاریخی از انباشت فشارهای ساختاری داخلی و شوک‌های خارجی قرار گرفته است. نامگذاری سال از سوی رهبری با عنوان «اقتصاد مقاومتی در سایه وحدت ملی و امنیت ملی»، صرفاً یک تکرار نمادین از شعارهای پیشین نیست، بلکه به دلیل وقوع تحولاتی ژرف در عرصه داخلی و بین‌المللی، ضرورت بازنگری در مبانی، اهداف و ابزارهای این نظریه اقتصادی را به فوریٔ اجتناب‌ناپذیر بدل ساخته است. تحولات سیاسی در اسفند ۱۴۰۴، وقوع یک درگیری نظامی ۱۲روزه در تبرمه و ۴روزه در اسفندماه همان سال، تشدید تحریم‌های بین‌المللی و هم‌زمان تنش‌دوگانه اقتصادی در نظم ژئواکونومیک رشد، همگی بیانگر آن هستند که مدل پیشین اقتصاد مقاومتی که برای شرایط دهه ۱۳۹۰ طراحی شده بود، برای پاسخ‌گویی به معادلات پیچیده امروز نیازمند رزوم‌آزماسازی مبنايي است. برای درک این ضرورت، نخست باید مقیاس شوک‌های وارده بر پیروزه اقتصاد ملی در سال ۱۴۰۴ را به‌دقت سنجید. براساس گزارش‌های رسمی و تحلیل‌های نهادهای پژوهشی بین‌المللی از جمله گزارش اخیر صندوق بین‌المللی پول (آوریل ۲۰۲۶)، اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۴ با پدیده نادر «کودتومی جاد» دست‌وپنجه نرم کرده است. نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه که پیش‌تر در کانال‌های ۴۰ تا ۵۰ درصد نوسان داشت، در اسفندماه ۱۴۰۴ به رقم بی‌سابقه ۷۱٫۸ درصد افزایش یافت. این شوک تومری که عمده‌تا ناشی از جهش نرخ ارز در بازار غیررسمی، افزایش هزینه‌های لجستیک ناشی از تنش‌های منطقه‌ای و تشدید انتظارات تورمی بود، قدرت خرید خانوارها را به شدت تحلیل برد. در سوی دیگر، اقتصاد که موتور محرکه ایجاد اشتغال است، تقریباً متوقف شد. درحالی‌که برآوردهای اولیه از رشد اقتصادی نزدیک به صفر (۰٫۶ درصد) حکایت داشت، پیش‌بینی‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول برای سال ۲۰۲۵ (منطبق بر سال ۱۴۰۴) حاکی از انقباض اقتصادی بین ۱٫۷ تا ۶٫۱ درصد است. این آمارها نشان می‌دهند که اقتصاد ایران تنها از دستیابی به رشد بازمانده، بلکه به سمت کوچک‌شدن ابعاد خود حرکت کرده است. در بازار دلاری‌ها نیز ارزش پول ملی در برابر ارزهای خارجی با کاهش چشمگیری مواجه شد؛ نرخ برابری ریال در بازار غیررسمی در مدت کمتر از یک سال از محدوده ۸۰۰ هزار ریال به مرز ۱٫۴۷ میلیون ریال در برابر هر دلار رسید که چپشی ۸۴ درصدی را نشان می‌دهد. این سقوط ارزش پول، هزینه واردات مواد اولیه، کالاهای اساسی و دارو را به‌شدت افزایش داده و بنگاه‌های تولیدی را در تأمین نقدینگی و سرمایه در گردش با بحران مواجه ساخته است. هم‌زمان با این شوک‌های داخلی، تحولات ژئوپلیتیکی و اقتصادی در عرصه جهانی نیز شرایط را برای ایران پیچیده‌تر کرده است. رقابت‌های ژئوپلیتیکی میان قدرت‌های بزرگ، کندی رشد اقتصادی در چین و اروپا، نوسانات شدید در بازارهای انرژی و تداوم سیاست‌های پولی انقباضی در اقتصادهای پیشرو، همگی به‌عنوان متغیرهای برون‌زا، فضای تنفس اقتصاد ایران را محدود کرده‌اند. صندوق بین‌المللی پول در جدیدترین گزارش خود (آوریل ۲۰۲۶) هشدار داده که تداوم و گسترش تنش‌ها در خاورمیانه می‌تواند رشد اقتصادی جهان را از مسیر خارج کرده و بهای نفت را به محدوده ۱۲۵ دلار در هر بشکه برساند. با این حال، ساختار تحریمی حاکم بر اقتصاد ایران، اسکان بهره‌مندی کامل از افزایش قیمت‌های جهانی نفت را از کشور سلب کرده است. صادرات نفت ایران که عمدتاً از طریق ناوگان غیررسمی و با تخفیف‌های سنگین هشت تا ۱۱ دلار در هر بشکه صورت می‌گیرد، گرچه در پاییز ۱۴۰۴ به ارقام ۲٫۳ میلیون بشکه در روز (بالاترین سطح در هفت سال)، رسید، اما سود خالص ارزی قابل برداشت دولت از این محل در نیمه نخست سال تنها ۱٫۴ میلیارد دلار بود که فاصله‌ای فاحش با ارقام پیش‌بینی‌شده در بودجه دارد. این واقعیت، ناکارآمدی مدل سنتنی «صادرات نفت خام» به‌عنوان منبع اصلی تأمین ارز در شرایط محاصره هوشمند اقتصادی به‌وضوح نمایان می‌کند. در چنین زمینه‌ای، ضرورت بازتعریف «اقتصاد مقاومتی» بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. تعریف سنتنی از اقتصاد مقاومتی که عمدتاً بر مؤلفه‌های «خودکفایی در کالاهای اساسی»، «ذخیره‌سازی راهبردی» و «مدیریت مصرف» متمرکز بود، اگرچه کمابان دارای اعتبار است، اما برای عبور از مرحله حاد بحران و ورود به فاز بازسازی کافی نیست. بازتعریف این مفهوم باید براساس دو رکن اساسی انجام شود: تاب‌آوری فعال و انطباقی در برابر شوک‌های خارجی و بهره‌گیری از فرصت‌های نوظهور در اقتصاد جهانی برای تغییر ساختار تولید و تجارت کشور. در واقع اقتصاد مقاومتی در دوره جدید نیاز به یک «استراتژی دفاعی صرف» به یک «راهبرد تهاجمی مبتنی بر مزیت‌های رقابتی» تحول یابد. این تحول مستلزم تمرکز بر سه محور راهبردی است که هر یک به تفصیل بررسی می‌شود.

یادداشت کامل را در سایت بخوانید.

شرق: جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران، قیمت مواد غذایی را در بازار جهان صعودی کرده است. نگرانی‌ها برای افزایش قیمت مواد غذایی از آنجا تشدید شده است که امسال زمین پدیده ال‌نینو و وقوع خشک‌سالی و سیلاب هم‌زمان را نیز تجربه می‌کند و خشک‌سالی می‌تواند تولید مواد غذایی را کاهش داده یا سیلاب مزارع را تخریب کند. گذشته از این، شمار زیادی از کشتی‌های حامل کود شیمیایی با انسداد تنگه هرمز نتوانسته‌اند محموله‌های خود را به بازار برسانند و تعداد زیادی از کشاورزان نیز زمان کشت برخی محصولات را از دست داده‌اند. همچنین چشم‌انداز جنگ مشخص نیست و تحلیلگران می‌گویند اگر جنگ طولانی شود، تأثیر افزایش قیمت مواد غذایی بر جهان به‌مراتب شدیدتر خواهد بود. سازمان ملل تخمین می‌زند جنگ با ایران می‌تواند ۴۵ میلیون نفر به شمار گرسنگان جهان اضافه کند؛ مسئله‌ای که روی کرپه جنگ را نشان می‌دهد و قبح‌زدایی از جنگ را به چالشی انسانی تبدیل می‌کند.

جهش قیمت کود و سوخت ادوات کشاورزی

نزدیک به چهار سال پیش، جنگ روسیه و اوکراین شوک بزرگی به بازار مواد غذایی وارد کرد؛ جنگ بین دو تولیدکننده بزرگ غلات جهان درگرفت و گزارش‌های متعددی در رسانه‌های جهان منتشر شد که افزایش قیمت غذا را از ابعاد مختلف بررسی می‌کرد؛ از تأثیر قیمت‌ها بر بازار اروپا و رشد تورم اقتصادهای اروپایی گرفته تا زندگی کشاورزان فقیر آفریقا. بااین‌حال، توافق دو طرف جنگ برای عبور کشتی‌های حامل غلات از بنادر دریای سیاه، بازارها را به تدریج آرام کرد. حالا جنگی دیگر در خلیج فارس، و انسداد تنگه هرمز دوباره همان نگرانی‌ها را به دنبال داشته است. ایران و کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، نه‌تنها تولیدکنندگان بزرگ کودهای شیمیایی هستند، بلکه در بازار سوخت ادوات کشاورزی و حتی بهای گاز و پخت‌وپز غذا نیز تأثیرگذارند. چیزی حدود یک‌سوم تجارت جهانی کود کشاورزی و یک‌پنجم کود اوره جهان از تنگه هرمز عبور می‌کند. در حال حاضر کشورهای حوزه خلیج فارس نشتی

کلیدی در زمینه تولید کودهای شیمیایی بازی می‌کنند و عربستان سعودی، قطر، امارات، کویت و ایران ازجمله تولیدکنندگان اصلی کودهای نیتروژنه در جهان محسوب می‌شوند. در این بین، به‌طور خاص قطر با در اختیار داشتن یکی از بزرگ‌ترین مجتمع‌های تولید اوره جهان، سهم درخورد توجهی در بازار جهانی دارد و هرگونه اختلال در تولید یا صادرات این کشور می‌تواند تعادل بازار را بر هم بزند. حالا با وقوع جنگ در خلیج فارس و انسداد تنگه هرمز، قیمت کود اوره با رشد درخور توجهی مواجه شده است. قیمت هر تن اوره که در ابتدای سال ۲۰۲۶ در محدوده ۴۰۰ دلار معامله می‌شد، هم‌اکنون به بیشتر از ۷۰۰ دلار رسیده و تقریباً دو برابر شده است. رشد قیمت کود اوره حتی با آتش بس جنگ ایران متوقف نشد و اوره همچنان با همین ارقام معامله می‌شود. گذشته از صعود قیمت کودهای شیمیایی، نرخ گازوئیل مورد استفاده ماشین‌آلات کشاورزی نیز افزایشی شده و انتظارها بر این است که با افزایش قیمت نهاده‌های کشاورزی، بهای غذا در بازار جهانی صعودی شود.

غذاگران شد

گزارش‌ها حاکی از آن است که قیمت برنج در بازار جهانی پس از افزایش شدید قیمت سوخت و کود به دلیل جنگ خلیج فارس، بیشترین افزایش را در بیش از دو سال گذشته تجربه کرده است.

گزارش «شرق» از ابعاد گسترده تأثیر رویارویی آمریکا و اسرائیل با ایران بر بازار جهانی خوراکی‌ها

جنگ در خلیج فارس، گرانی در سفره جهان

به گزارش بلومبرگ، قیمت برنج سفید تایلندی با پنج درصد شکستگی که یک شاخص آسیایی است، در هفته منتهی به هشتم آوریل، ۱۰ درصد افزایش یافت و به ۴۲۳ دلار در هر تن رسید که بزرگ‌ترین افزایش از آگوست سال ۲۰۲۳ است. این در شرایطی است که تا پیش از جنگ، قیمت برنج روند نزولی طولانی مدتی داشته و به پایین‌ترین حد خود در بیش از یک دهه گذشته رسیده بود، اما جنگ این روال را معکوس کرد. اسکار تجارکا، تحلیلگر ارشد کالا در رابوبانک سنگاپور گفت: برخی از کشاورزان در تایلند کشت برنج را به حالت تعلیق درآورده‌اند؛ زیرا سود آنها به‌سادگی برای پوشش هزینه‌های فزاینده کافی نیست. طبق داده‌های وزارت کشاورزی آمریکا، تایلند سومین صادرکننده بزرگ برنج در جهان است. در تایلند این گزارش‌ها، تازه‌ترین آمار سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO) حاکی از آن است که قیمت جهانی مواد غذایی در ماه مارس ۲۰۲۶ پس از چند ماه کاهش نسبی، بار دیگر افزایشی شد که عمدتاً به دلیل رشد درخور توجه قیمت انرژی و افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل مرتبط با تشدید درگیری‌ها در منطقه خاورمیانه بوده است. این گزارش نشان می‌دهد شاخص قیمت غذا (Food Price Index) این سازمان که تحولات ماهانه قیمت عمده کالاهای غذایی قابل معامله در بازارهای جهانی را رصد می‌کند، به‌طور متوسط در ماه مارس به ۱۲۸٫۵ واحد رسید که نسبت به ماه قبل بیش از ۲٫۴ درصد افزایش دارد. افزایش قیمت

کشاورزان در حال کاشت برنج در یک مزرعه در استان آذربایجان شرقی، ایران.

چالش دیگر این است که مشخص نیست جنگ آمریکا و اسرائیل با ایران چقدر طول بکشد و به همین دلیل، بازه زمانی تأثیرات افزایش قیمت بر بازار مواد غذایی نامشخص است. آکونومیست گزارش داده است اگر تردد از تنگه هرمز به مدت شش ماه مختل بماند، شرکت Helios AI برآورد می‌کند قیمت جهانی غذا تا پایان سال ۱۲ تا ۱۸ درصد بالاتر از سطح پیش از جنگ خواهد بود. به گزارش این رسانه، اثرات افزایش قیمت مواد غذایی در بازار کشورهای مختلف، متفاوت است. تحلیلگران مؤسسه کیل پیش‌بینی می‌کنند تورم مواد غذایی در یک سال به ۳۰ درصد در ژامبیا، ۱۱ درصد در هند و هشت درصد در ونزوئلا برسد. این رسانه در بخش‌هایی از گزارش خود توضیح می‌دهد که هرچند کشاورزان اروپایی و آمریکایی ذخایر کود بیشتری نسبت به کشورهای جنوب جهانی دارند، اما طولانی شدن جنگ می‌تواند بر هزینه تولید غذا در این کشورها نیز نرخ‌های بیشتری تحمیل کند. بااین‌حال، آکونومیست تأکید دارد که جنگ آسیب بیشتری به فقرا و افراد کم‌درآمد وارد می‌کند و این همان چهره کرپه جنگ‌طلبی است که نباید از آن قبح‌زدایی شود. برنامه جهانی غذا وابسته به سازمان ملل هشدار داده است اگر بحران جنگ خلیج فارس ادامه پیدا کند، ۴۵ میلیون نفر دیگر به جمع بیش از ۳۰۰ میلیون نفری افزوده خواهند شد که همین امروز هم برای تأمین غذای خود با مشکل روبه‌رو هستند. جهان هنوز می‌تواند از وقوع چنین وضعیتی جلوگیری کند، اما واقعیت تلخ این است که احتمالاً چنین نخواهد کرد.

ملاحظات اقتصاد در شرایط جنگ

هم‌زمان منابع درآمدی را نیز تضعیف کرده است؛ ترکیبی خطرناک برای هر اقتصاد.

موج بیماری در راه است؛ تأمین اجتماعی زیر فشار

پيامد طبيعي اين شرايط، افزايش بيکاري است. تعطيلي يا کاهش ظرفيت واحدهای توليدي، يعني از دست رفتن مشاغل. در اين ميان، تأمین اجتماعی به خط مقدم بحران رانده می‌شود؛ جايي که بايد پاسخ‌گوی موج فزاینده تقاضا برای بیمه بيکاري باشد. افزایش این تعهدات، بار مالی مضاعفگی بر دوش دولت و صندوق‌های بیمه‌ای خواهد گذاشت؛ فشاری که در نهایت به همان نقطه حساس بازمی‌گردد؛ کسری بودجه.

تجربه اخیر؛ رنگ خطر از همین حالا به صدا درآمده است

نگاهی به ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد نشانه‌های این فشار مالی از پیش نمایان شده بود. دولت در وه ماه پایانی سال، برای تأمین منابع پرداخت کالاگرگ خنوار، ناگزیر به برداشت از صندوق توسعه ملی شد؛ اقدامی که به‌خودی‌خود نشان‌دهنده محدودیت منابع در بودجه جاری است. حال، با اضافه‌شدن هزینه‌های جنگ، بازسازی و حمایت‌های اجتماعی، این پرش جدي‌تر از همیشه مطرح است؛ آیا منابع موجود پاسخ‌گوی این حجم از تعهدات خواهد بود؟

دولت در تنگنا؛ ضرورت متمم بودجه

در چنین شرایطی، یکی از گزینه‌های واقع‌بینانه، حرکت به سمت شفاف‌سازی وضعیت مالی از طریق ارائه «لایحه متمم بودجه» به مجلس است. دولت می‌تواند با استناد به شرایط خاص و اضطراری جنگ، درخواست بازنگری در ارقام بودجه، تعریف منابع جدید و اولویت‌بندی هزینه‌ها را مطرح کند.

خبر

با تصمیم هیئت‌مدیره؛ مدیرعامل جدید گروه صنعتی ایران‌خودرو منصوب شد

حسن قره‌ئی با تصمیم هیئت‌مدیره ایران‌خودرو، به‌عنوان مدیرعامل جدید این گروه صنعتی منصوب شد. با پذیرش استعفاي عادل پیرمحمدی، مدیرعامل پیشین ایران‌خودرو، حسن قره‌ئی را به‌عنوان مدیرعامل جدید این شرکت منصوب کرد. قره‌ئی دارای مدرک کارشناسی ارشد مهندسی صنایع از دانشگاه صنعتی شریف و کارشناسی مهندسی صنایع از دانشگاه صنعتی امیرکبیر است و بیش‌ازاین از زمان آغاز مدیریت بخش خصوصی در ایران‌خودرو، به‌عنوان قائم‌مقام مدیرعامل این گروه صنعتی در حوزه استراتژی و توسعه محصول فعالیت می‌کرده است. او در کارنامه کاری خود، سوابقی مانند معاون مدیرعامل گروه سلیا در حوزه استراتژی و تکنولوژی اطلاعاتی، مشاور مدیرعامل گروه بهمن در حوزه پروژه‌های استراتژیک، رئیس هیئت‌مدیره شرکت تکنولوژی اطلاعاتی سایپا (فسا) و نایب‌رئیس هیئت‌مدیره مرکز تحقیقات و نوآوری گروه سایپا را به ثبت رسانده است. هیئت‌مدیره ایران‌خودرو همچنین از زحمات و حضور مسئولانه عادل پیرمحمدی، مدیرعامل پیشین این شرکت، در دوران تصدی مدیرعاملی در بیش از ۱۳ ماه گذشته که مصادف با دوران گذار مدیریتی در این بنگاه بزرگ اقتصادی و همچنین دوران دشوار مدیریت ایران‌خودرو هم‌زمان با دو جنگ تحمیلی و چالش‌های مختلف اقتصادی بود، تقدیر کرد.

یادداشت

رمز پیروزی و بقادر اتحاد است

تخریب سیاسی ومنفعت‌طلبانه تیم دیپلماسی کشور یعنی فرصت‌دادن به دشمن برای حمله وتضعیف روحیه مردم وبه‌نوعی خالی‌شدن میدان مهم دیپلماسی از فرصت تصمیم‌گیری وتصمیم‌سازی. ویژگی قالیابا به عنوان لیدر تیم مذاکره‌کننده وطن‌پرستی ولاش برای خدمت‌صادقانه به مردم ونیز فرمانبری از فرمانده کل‌یعنی رهبری نظام است. او در کسوت نظامی‌گری وبه‌ویژه در دوران دفاع مقدس یاد گرفته است که احترام به سلسله‌مراتب وجانفشانی برای مردم یک اصل مهم برای پیروزی در میدان است. بگذاریم دکتر قالیباف به‌عنوان معتمد نظام بدون دغدغه در این میدان مهم وحساس در کنار سایر رزمندگان دیپلماسی قدم‌های محکم برای دفاع از منافع نظام بردارد. امروز حفظ تمامیت ارضی کشور وعبور از تهدیدات برخطر یک رسالت و وظیفه ملی وهمگانی است. پاینده ایران

آگهی فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله ای
شماره: RNP-0505104-TB
تحت عنوان تأمین: U-TUBE مربوط به مبدل E-853

شرکت بالایش نفت امام خمینی(ره) سازنده در نظر دارد تأمین موضوع صدرالاشاره را از طریق مناقصه عمومی طبق اسناد مناقصه به مناقضیان واجد شرایط واگذار نماید. شرکت‌های مناقضی می‌توانند جهت دریافت اطلاعات بیشتر و شرایط شرکت در مناقصه به سایت **WWW.IKORC.IR** مراجعه نمایند.

۱- موضوع مناقصه:
الف) شرح مختصر:

ردیف	شماره مناقصه	موضوع مناقصه	تعداد/ مقدار	مبلغ تضمین شرکت در (فرآیند ارجاع کار(ریال)	مدت اجرای قرارداد (مهلت تحویل کالا)
۱	RNP-0505104-TB	U-TUBE مربوط به مبدل E-853	4SET	۲/۳۱۳/۰۰۰/۰۰۰	۶ ماه شمسی پس از عقد قرارداد

ب) تضمین مورد قبول شامل: ضمانتنامه بانکی / واریز وجه نقد
ج) مناقصه گزار در رد یا قبول هر یک یا تمام پیشنهادها بدون آنکه محتاج به ذکر دلیل باشد مختار است.
۲-کلیه اشخاص حقوقی واجد شرایط می‌توانند مطابق تاریخ‌های ذیل جهت دریافت اسناد استعلام ارزیابی به آدرس اینترنتی فوق‌الذکر مراجعه نمایند و پس از دریافت اسناد و مطالعه آن، مستندات ارزیابی کیفی را در قالب لوح فشرده در مهلت مقرر به آدرس ذیل ارسال نمایند. بدیهی است پیشنهادهایی که با شرایط مندرج در فراخوان اختلاف داشته باشند و یا مدارک مناقصه از سوی مناقضیان بعد از مهلت مقرر ارسال شود قابل پذیرش نمی‌باشد. پس از ارزیابی کیفی، از متقاضیان تأییدشده جهت ادامه فرآیند مناقصه دعوت به عمل خواهد آمد.
۳- مهلت دریافت اسناد:
۱-۳- مهلت دریافت اسناد: روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۰۷
۲-۳- مهلت ارسال پاسخ استعلام ارزیابی کیفی: روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۱۹
۴) نام و نشانی دستگاه مناقصه‌گزار: اراک، کیلومتر ۲۰جاده بروجرد(سه راهی شانزده) - شرکت بالایش نفت امام خمینی (ره) شانزده - مدیریت بازرگانی - مهندسی پشتیبانی ساخت داخل- اتاق ۱۰۶
تلفن تماس: ۰۸۶-۳۴۴۹۱۸۳۸
فکس: ۰۸۶-۳۴۶۴۲۴۳۱

روابط عمومی و امور بین الملل شرکت بالایش نفت امام خمینی (ره) شانزده